ORATIO R. D. SCIPIONIS BONGALLI CI. RO. CIVITATIS CASTELLANÆ ET Ortanæ Episcopi, in Festo omnium Sanctorum habita.

M D LVI

Romæ, apud Antonium Bladum Impress. Cameralem, Anno M D LVI

PIO LECTORI.

QVONIAM non valde ſtentoreus fuit Epiſcopus, & accelerans breuitatis ſtudio non nulla dum haberetur omiſit oratio, iccirco multis efflagitantibus modó procedit in publicum, licet inuita & verecunda, vt auribus & oculis audientum, ſi poterit, rem ſane perdifficilem, faciat ſatis. Tu veró pie Lector luſtra Pantheon iſtud, & cõtemplare noſtrorum Terrenorum diuorum, ſiue hominum cęleſtium perpetuas æternitates & glorias, ad quas vtinam nos etiam tres Chriſtianæ Gratiæ perducant, Spes, Fides, Charitas, quæ tria manent, deficientibus feré rebus cæteris vniuerſis, quinimmo ipſa vna, quæ pluſquam vera Pandora eſt, & vnica ſufficit, nos regat & prouehat Charitas. Viue & vale.

AD SANCTISS. D. N. PAVLVM QVARTVM CARRAFAM PONT. MAX.

Scipionis Bongalli Ci. Ro. Epiſcopi Ciuitatis Caſtellanæ & Ortanæ, in die Sancto-rum omnium Oratio.

SVPRA montem excelſum aſcende qui euangelizas Sion, Iſaia 40. Legimus in ſanctis Libris, Pater Beatiſſime, de-ſcenſum, & aſcenſum Dei in montem & aperte' vidimus de deſcenſu ema-naſſe veterem carnis, timoris, & hor-roris legem, de aſcenſu prodiiſſe no-uam, plenam ſpiritus, amoris, gratiæ, et fauoris: in de-ſcenſu audita tonitrua & omnia terribilia, in aſcenſu vo-ces Angelorum, lingua cęlorum, & diuina viſa miracu-la: ibi nigricans fumo, & caligine mons, hic ſplendor & ignis in ſublimi vertice, lucidiſſimus illuminator: ibi occultatio per figuras & obſcurum, hic manifeſtatio, & claritas per effectum: ibi lex operandorum, & prophe-tiarũ credendorum, hic opera & virtutes: ibi nox, hic dies venit, totius conſumatio 'ſacroſanctum noſtrum omnia viuificans Euangelium, virtus Dei omni creden-ti. ſed fuerit aliorum ſane' grauis ille deſcenſus, dummo-do ſit noſter aſcenſus, dummodo conſcendamus hodie cum Ieſu duce & capite noſtro, & perdiſcamus quid re-rum gerendum nobis ſit, vt bene', beateq; viuamus, & moriamur, ſimulq; deuoratis cupiditatum voraginibus, ac perfractis voluptatum harpagonibus, qui nos curuos in terrã tenent, pennis animorum quæ ſunt recte' facta, immo duabus duorum mandatorum alis, omnes pennas habentibus, vt Aquilæ non cecutientes ad ſolem, eleue-mur ſurſum, volitemus ſurſum, & relinquamus deorſum, vt quas modo alacres octo audimus iacentes ad pedes Ieſu, poſtremo' eodem tribuente feliciter aſſequamur beatitudines.

Ad quas quidẽ si pergere volumus, cupidi in montẽ cum suis ad eum discipulis accedamus, à 30 & 3 Psalmo instructi aiente, Accedite ad eum, illuminamini, & facies vestræ non confundentur, in petitionibus repulsam nõ patientur. Is verò ille est, de quo cap. item 4 & 20 Ecc. dicitur, In ecclesiis altissimi aperiet os suũ, non vt antea Prophetarum, & Apostolorum ora. Is ille est, qui erat ante omnia, & semper in omnibus est, & erit semper in omnibus. Is ille est qui mẽsus est pugillo aquas, & cęlos palmo ponderauit, qui appendit tribus digitis molẽ terræ, & librauit in pondere montes, & colles in statera. Acceleremus itaq; & verba vitæ audiemus. Largus enim est, benignus est, & quæ dixit olim instructor Apostolis, dicit & nobis loquetur ad cor Hierusalem, dicet & posteris per annos æternos, & sęcula ventura dicet, Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cęlorum. Fęlix sane doctrina exordium sumẽs a Beatitudine, quæ est purgati animi, immo perfectæ animæ virtus. ista nempe volentibus pollicetur suauitatẽ in futura beatitudine, in spiritu humilitatem, in æterni regni possessione vtilitatem: & cum triplex paupertas esse dicatur, voluntaria, necessaria, atq; simulata: vna est laudabilis, tolerabilis altera, tertia vituperabilis, Nam prima est pauperum Christi, mundi pauperum secũda, tertia pauperum diaboli, Prima paupertate sunt beati pauperes qui paupertatem magistram vitæ esse censent, beati pauperes qui Dei existimantur semper esse: beati pauperes, superbiæ, luxuriæ, inuidiæ, auaritiæ spiritu pauperes, sui opinione, sui existimatione pauperes, qui quantũuis magni sint, se se tamen agnoscunt, & aliis ignoscunt, se se amurcam olei, se fecẽ vini esse intelligunt, se bullam esse vident, se tanq̃ ex se nihil esse sciunt, & cum omnia fecerint non sunt, sed dicũt serui inutiles sumus, ii beati pauperes eo spiritu neq̃, qui exagitabat Saul 1 Reg. 16. beati pauperes spiritu pcellarũ Psal. 10. nam pauperes spiritu, sunt humiles corde, beati inquam pauperes, qui non de Tantali genere,

adulatores

adulatores ſunt non impoſtores, non deſtructores ſunt, non fortunis, aut dignitatibus tumidi ſunt, nõ impudici arrogantes, impudẽtes ſunt, ſicuti aliqui curiæ filii. Beati ergo pauperes ſpiritu, ſpirituali ſcilicet voluntate, vt excludatur & falſitas in Hypocritis, & vanitas in Philoſophis, ii nimirum beati pauperes voluntarii qui veras diuitias amarunt, nec ſperauerunt in pecuniæ theſauris, ideoq; agiles facti ſunt ad ſequendum ad altiora Dominum, dicentes. Ecce reliquimus omnia, & ſequuti ſumus te. Graciles facti ſunt ad intrandã portam paradiſi, onere exonerati grauium ſarcinarũ, & edocti de camelo per foramen acus potius intrãte, q̃ homine locuplete impio atq; nefario ad Deũ penetrãte. Diuites facti ſunt ad emẽdum regnum cęlorum, quod quidem ſignificari credendum eſt per agrum illum venditionis Chriſti, pretio cõparatum in ſepulturam peregrinorum, qui quidem eramus nos: vnde Xp̃s ipſe ꝓclamat, venale habeo, venale habeo, quid? Regnũ cęlorũ. Ecqui nam emitur? paupertate regnũ, humilitate gloria, labore qes, morte vita. Iure itaq; optimo cędat: quæ paupertati ſemper opponitur ventoſa, ambitioſa, ampulloſa ſuperbia, vitiorum caput colla ſubmittat, quoniam pauperũ ſpiritu indubitanter eſt regnum cęlorum, quod eſt dicere, Chriſtus pauperum eſt, ſcriptura ſancta pauperum eſt, militãs & triumphans Eccleſia huiuſmodi pauperum eſt.

Sed qm̃ in mundo deteriora vincũt, iccirco pauperes iſti domini puſillus grex ſæpe iniuriis afficiuntur, lacerantur opprobriis, laceſſuntur conuitiis, perſequutionibus flagellantur, obruuntur inſidiis, cęleſtis iccirco doctrina eos confirmat ad extrema quæq; fortiter perferenda, & de primo gradu tollit ad alium, vt contendant feſtinantes ad apicem, qui Eccleſiaſtici decimo deſcribitur ſedes ſuperborum deſtruxit, & ſedere fecit mites pro eis. Qua de re hic dictum eſt, beati mites, beati manſueti, chriſtiana profectò, & charitatis nomina, qui ipſi quaſi ſuo iure quodam adibunt hæreditatem illam, quæ ſtabi-

limentum est & finis, hæreditatem quæ sola est hæreditas & non alia, nam neq; cęcus thesaurus, neq; caduca mundi omnia hæreditas habent commodum, sed sola illa est hęreditas, in quibus est portio Deus. Nam in Psalmo dicitur, mansueti hæreditabunt terram. & alibi, pp̄ter mansuetudinem, & iustitiā tuam, deducet te mirabiliter dextera tua. Mansuetus est in effectu, mitis in affectu, mitis nec irritat, nec irritatur, neminē offendit, & offendentem pfert, mitis patitur iuxta Philosophi dictum, sed non deducitur quod est lęsionem non sentit, mitis æquanimiter omnia sustinet, innocens est, patiens est, longanimis est. Beati ergo mites, quoniam ipsi terram possidebunt, terrā quam terunt, terram quam gerunt, terram quam quęrūt, terram mundi, terram sui corporis, terram paradisi, quinimo quod maius est, possidebunt dominum in terra viuentium, & sic erit eis vita de vita, sabbatum de sabbato, Isachar asinus fortis Gen. 59 vidit requiem ꝙ esset bona, & terrā ꝙ esset optima, & supposuit humerū ad portandum. Super hūc asinum mansueti ascendunt, & sedēt mites, in portu siue tempestate, semper vndique tuti ab omni peruersitate, proteruia, improbitate, fallacia & leuitate fortunæ. Quòd si pauperibus regnum cęlorum, & mitibus terra pro̊mittitur, quid ergo superbis & arrogantibus nisi infernus relinquitur?

Ast modo videamus lugentes, pfecto numero, & loco & statu suo fortunatissimos, nā post mundi contemptū per paupertatem, post quietem mentis per mansuetudinem, nihil in se nec in aliis videt homo Dei, nisi flebile, & lamentabile quippiam. Ideoq; secum tacitus luget, & eleuans se supra se, alta mente cōsiderat, quòd verè beati sunt, qui sua peccata lugent, beatiores qui aliena, nam qui aliena lugent, certum est, ꝙ sua non habent quæ lugeāt, sed profecto beatus est iste luctus, qui homines beatos facit. Est nāq; mare illud æneum in templo Ecclesiæ, in quo lauātur Sacerdotes, 2 Paral. 4 Est secundus baptismus in domo domini, in quo mundantur fideles, est bal-

neum in pomerio Susannæ, Daniel 13. Est irriguũ terrę aridę, Iudic. 1 Est cisterna Bethlehē, cuius aquas in libris Regnorum desiderauit Dauid. Est fons hortorũ, & puteus aquarum viuentium, Cant. 4. Est natatorium Siloe in quo cęcus visum recepit. Est Iordanis fluuius, in quo Naaman Syrus mundatus est. Est probatica Piscina: est cella vinaria, in qua introducitur sponsus: est deniq; mare rubrum, in quo submerguntur Aegiptii, exercitus scilicet, & turmę Satanicorum. sed vt peccatorum risus in luctum cito vertendus est, & gaudia in męrorē, sic piorum iste luctus vertetur in cōsolationem, Io. 16, plorabitis & flebitis vos, mūdus aūt gaudebit. sed tristitia vestra vertet in gaudium .s. sempiternũ, gaudium quod nō datur impiis, bone Deus gaudium quod gaudere facit in te, de te, & propter te, summum summa de veritate gaudium.

Post lugētes cāpos, quarti meritò veniūt contēplandi, quoniam esuriunt, & sitiunt iustitiam. Hęc quippe virtus vt est generalis ad virtutes omnes, sic ea pręsenti in sęculo perfectè potiri nequaꝗ possumus, quoniam instabiles in via sumus, & aliò tendimus: sed quidem certè planum est, ꝙ ipsius fons non est alius nisi Deus, vnde qui hanc habet, prudentiam habet, temperantiā habet, fortitudinem habet, ceterasq; omnes virtutes habet, & in quauis actione rerum luculenter intelligit, ꝙ iustus ille non est qui non facit iniuriam, sed qui inferre potest, nec vult tamen. vnde iustus ius suum vnicuiq; facile tribuit, Deo in primis tria, summo vt auctori, & creatori honorem, amorem redemptori, timorem iudici. proximo tria, superioribus obedientiam, paribus cōcordiam, inferioribus beneficentiam: sibi tria, cordis munditiam, oris custodiam, & carnis disciplinam. esuries ista & sitis igitur satiabitur cū apparuerit gloria Dñi. Verùmenimuero Euangelii iste locus nō oscitanter vt reor ꝑtermittendus, quinimo animaduertendus, & diligenter excutiēdus est, nam planum nobis facit, quid de te Maxime Paule Pontifex sperare debeamus, qui loco quarto in excelsis pulcherrimè col-

locatus sedes, & inde solū Deū spectas, & suspicis, & post hūc vnū, omnia inferiora habes, patrui insignissimi Carrafæ tui Oliuerii Cardinalis veri, vestigiis inhęrēdo, qui te pręclara omnia docuit, cum & esset, & haberetur exēplum veteris sanctitatis, Ast ipse canam eius sapientiam transcendisti, & gressibus tuis celsior ambulasti, Iccircoq; Iulio II. Leoni X. Adriano VI. Clementi VII. Paulo III. Iulio item III. Marcello II. tum charissimus, tum vtilissimus, tum honestissimus extitisti: Semper enim vt olim Pallas Vlissi, facem tibi prætulit, & grandia facta subministrauit, Pietas antiqua, senex Ecclesię simplicitas, prisca fides, Religionis primæua Maiestas, vnde popor-tune salutaris ea à te forma processit plectēdi improbos veteratores, innouatores, ex omnium scelerum colluuione natos hæreticos, quæ quidem forma nisi prudēter excogitata, & tempestiue promulgata fuisset, res forsitā tota hodie nostra funditus corruisset. Sed vtinam errantes illas & perditas oues restitueret, & hanc palmā tibi reseruaret deus. Nā Germania latissima ꝓuincia atq; nobiliss. quæ suo & aliorum vitio improuida cecidit, & putridū facta mēbrum tandiu a capite aberrat & abscinditur suo, ad te suum redeundo Pastorem per esuriem & sitim iustitiæ sanata reuiuisceret, atque in quarta Euangelii domo, quarta & ipsa beata consisteret.

Sed cū ipsius iustitię dexter oculus & clarissima lux sit, quæ modò quinta sequitur misericordia, esse quid dicam cur nō sexta, cur nō septima, cur nō octaua numerata sit? Animaduertitote quęso mysterium, scitis scio oēs, isthac ipsa, vt ita dicam cōpellente, Deus homo factus, suo tēpore descēdit in terram, vt omnes miseratus, doceret omnes, non manifestatam antea, sed tamē implentem totam terram possessione sua misericordiā. Ideoq; vt in Christo viuo, & rediuiuo collocati omnes sunt sapientię thesauri, & intellectus, sic in passo siue patiente, deposita, atq; altissimis est defixa radicibus, tota quāta erat, & est, & erit ante vllo vnq̄ tempore misericordia, quinq; preciosissimis &

lacera-

Laceratissimis in foraminibus illis, cruentatissimis in plagis illis quinq; ex altissimo Dei consilio atq; voluntate, ęternus misericordiæ thronus fundatus est, clauis fortissimis firmatus est, stabilitus est, ex quo quidem humanæ naturæ in Adam collapsæ fuit reparatio, ante Deum natum in fide vẽturi, & ex eodẽ postea viuentiũ oĩum, & sęculis oĩbus victurorũ, exposcenda, & expectanda redemptio, expetenda & impetrãda saluatio est. Hinc nanq; atrocissimum illud mortis chirographũ nobis infestissimũ deletum est, hinc Satanas ligatus in ꝓfundo, hinc cęlum reseratum volentibus vniuersis, quamobrem diuino opificio constructa hęc est munitissima arx Christianorũ in quã se se saluandi recipiũt, hęc armatura fideliũ, nobis induenda necessario, hæc corona nostra quæ suos coronat. Ista sospitatrix igitur mansuetissima atq; potentissima vestræ hodie pietati (audite obsecro omnes, audite) vineam Domini, vt exundẽt torcularia vino, Virgines miserrimas, latente Dei iudicio a dęmone correptas, famę cadentes, ista orphanulos pueros candidatulam turmam egentissimam. Ista Martanas, & miserabiles vocitatas, & male nuptas fęminas, extremè laborantes. Ista tot illas ad dominum conuersas Magdalenas, pauperrimas, totis viribus, tota mẽte, totis visceribus, tota voce, tota ratione cõmendat, & cum Prouerbiorũ 10, ad vos clamat. Qui miseretur pauperi beatus erit, & cum 2 Iac. Iudicium sine misericordia fiet illi, qui non fecerit misericordiam.

Quid vero nũc dicã de corde mũdis Deũ videntibus? quibus sexta sedes rectè destinata est, quoniã cordis mũditiam, quã ad imaginẽ Dei factus homo, sexta die amisit, sexta ætate, die, & hora recuperauit Christus.

Quid de tranquillatoribus mundi? filiis Dei pacificis? qui Psal. 75 confregerunt arcũ, potẽtias, scutum gladiũ, & bellũ, hoc est vniuersa mũdi inquinamẽta, oblectamẽta, irritamẽta, mũdi grauamina, & vniuersa certamina, interna & externa bella, impugnantia, & expugnantia tela fide vicerunt, fortitudine ꝓpulsauerunt, morte suppedi-

tauerunt,pacem sibi & aliis pepererunt, pacē his qui lon ge, & his qui propè pacem, quæ donorum omnium fi nis est.

Quid de his qui persequutionē patiuntur propter iu stitiam scilicet defendendā cum Maccabeis, enunciādam cum Hieremia , propagandam cum Baptista, conseruā dam cum Cantauriensi Thoma, qui quidem octaui iure procedunt, quoniam numerus is ceterarum quasi consu matio quædam videtur esse beatitudinum, & generalem indicat resurrectionē octaua ætate futurā, quā per octa uas sanctorū designari ter magnus edocuit Augustinus.

Plurima sanè in hanc sententiam dicenda essent,Pater Beatissime,pertractanda & recensenda plurima,sed tem poris angustia premimur, & quoniā nimis multi in di cendo fuimus, ad finem ꝑperamus: satis itaq; nobis fue rit multa relinquēdo, beatitudines istas cum assidua cor poris exercitatione,tum perpetua animi meditatione cō plecti,& istorum vestigia persequi,quorum turbam ma gnam, & numerū innumerabilem,singulis in annis ver tentibus, vna sub celebritate nobis magna mater Eccle sia sancta proponit: hos feramus in oculis,hos imitemur hos horis omnibus suspiciamus,tū in tabulis parietibusq; tū in cordibus depictos atq; descriptos, sicut filii chariss. delectemur bonorum parentū imaginibus,isti enim sunt qui potestatē in vita habuerūt claudere cęlum nubibus, isti sunt quorū linguæ claues cęli factę sunt,isti sunt qui plantauerunt Ecclesiam sanguine suo , & nostra hæc ex minimis tanta fecerunt, isti sunt qui mira vitæ sanctimo nia,cęlestium rerum contemplatione,diuinarum miseri cordiarum recordatione,& cōmemoratione,atq; in hac plurimorum discipulorū institutione, ac eruditione con scenderunt in montem Galileę Thabor,veras ad vnguē Beatitudines edidicerūt,acquisiuerūt,suas fecerunt,mor dicus tenuerunt. Iccircoq; ad memoriā æternitatis,ma xima extructa est eis ara virtutis, pro clarissima parta vi ctoria de mundo,de carne,de inferno,qui illis non ape

riet os suum. Huc igitur, huc omne aurum confluat co-ronarium, omnia infularum genera properent, veniant murales castrenses nauales, ouales veniant, his ciuice, his dentur laureæ, his imponãtur coronæ laureæ, his extructi sint æterni arcus, & parati eburnei currus, aureati, & laureati, & ducẽtibus candidissimis fidei mannis, qui sunt laus & gloria, alte triumphent, se se enim viuentes vicerunt, & cęlestia regna possederunt. Quamobrem si licet Romanis hominibus dicere, derideatur a nobis de Rege Pyrrho triumphus M. Curii: de Philippo, T. Flaminii, de Ætolis, M. Fuluii: de Rege Perse L. Pauli: de Pseudo Philippo V. Metelli: de Corinthiis L. Mummii. Deridea tur item Fuluii de Gallia, Papirii de Sãnio, Scipionis de Numantia: derideãtur Mariana, Luculliana, Pompeiana trophea cum ceteris, nam tota de terra fuerunt, & in terram tota reuerterunt. At nostrorum exercitium istorum strenuorum, Centurionũ fortissimorũ, Imperatorumq; bellicosissimorum, vt fuere durissima, & fere plusquam humana certamina, sic etiam extiterant plusquã trophæa cęlestia, & magnæ illæ quidem Quiritium animæ in armis sui prodigæ, pro laboribus innumeris, pro duro Marte, pro mundana militia, Gloriolam tantum vanam & futilem popelli auram, & sine fine mortem. Nostri vero qui hodie præ manibus sunt heroes, & medioximi, pro sudore, pro angustiis, pro pedore, pro vinculis pro ieiuniis & vigiliis, pro effuso sanguine, solidam gloriam, adamantina nomina, æterna sunt vitæ præmia con sequuti, tanto illis feliciores atque sublimiores, quanto erant in perpetuis gaudiis, & exultationibus diuturniores. Compone itaq; orbem ad istorum exemplum Maxime Paule Põtifex, huc quæso vaca, & voca tam magnos q̃ paruos, tam medios, q̃ imos, & infimos, tam de sanctuario, q̃ extra sanctuarium subiectos tuos (oẽs enim qui de grege Christi sunt, subiecti tui sunt) tardos corde, & surdos aure ptinaci impugna & expugna, argue, increpa, affer neruos & industriã, & vince ꝑteruiam auctoritate, &

tibi diuinitus tradita poteſtate, cõtra quā portę inferi nõ præualebunt, ad tantum mihi crede triũphum te ſequentur oẽs boni, te concomitabuntur cęteri, qui ſanæ mentis erũt & præſertim anteambulones erunt, Rectores & Ornatores populorum fideles tui Epi, & morem gerẽt. Eos enim ſtatim factus Pontifex in maximam ſpem erexiſti, ꝙ tuo tempore Epi inciperent eſſe Epiſcopi, & nõ vt antea tabernarum circuli, in poſſeſſione nãq; illa tua Laterana feliciſſima ad lautiſſimas epulas inuitaſti, ante ora deinceps tua operto ſemper capite mira cum charitate eſſe iuſſiſti, faciles aditus ad te patefectſti, & eminẽtiſſimã dignitatẽ tùm iniuria & feritate tẽporũ, tũ hominũ inhumanitate iam obſoletiſſimã recognouiſti, & ſibi, & tibi reſtituiſti, & vt bonis tẽporibus in more poſitũ erat, vetuſtiſſimã, & ſanctiſſimã oĩbus eſſe voluiſti, a vulgo prętereaſegregaſti, ſimulq; indicaſti quod nihil eſt vulgare tuũ. Quãobrẽ Propheta toto aſtante hodierno ſanctorũ Concilio dicet tibi, tam iuſto, tam glorioſo, tam annoſo Paſtori, tam vero Chriſti Vicario. Quoniã Paule Quarte memor nominis tui, imitatorq; maiorũ in diebus tuis extitiſti, ponam viſitationem tuam pacẽ, & præpoſitos tuos Iuſtitiã, non audietur vltra iniquitas in terra tua, vaſtitas, & contritio in terminis tuis, occupabit ſalus muros tuos, & portas tuas laudatio, nõ occidet vltra Sol tuus, & Luna non minuetur, quoniam Dominus erit tibi in lucem ſempiternam, & conſumabuntur dies luctus tui.

FINIS.